

Aktindsigt i udtalelse fra Danmarks geologiske Undersøgelse i forbindelse med besvarelse af folketingssspørgsmål

Udtalt over for energiministeriet, at jeg ikke på det foreliggende grundlag kunne anse det for godtgjort, at ministeriets afslag på en anmodning om aktindsigt i en udtalelse, som ministeriet havde indhentet fra Danmarks geologiske Undersøgelse i forbindelse med besvarelse af et folketingssspørgsmål, havde haft fornøden hjemmel i offentlighedslovens § 2, stk. 2, nr. 3, sammenholdt med § 2, stk. 3.

FOB nr. 82.55

Henstillet til energiministeriet at undergive anmodningen om aktindsigt fornyet behandling på grundlag af de synspunkter vedrørende anvendelse af undtagelsesbestemmelserne i offentlighedslovens § 2, stk. 2, som jeg havde anført i udtalelsen.

(J. nr. 1982-1147-36).

Chefredaktør A klagede over, at energiministeriet i skrivelse af 10. november 1982 til journalist B havde afslået at meddele aktindsigt i en udtalelse, som energiministeriet havde indhentet fra Danmarks geologiske Undersøgelse i forbindelse med besvarelsen af et folketingssspørgsmål.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at B i skrivelse af 28. oktober 1982 til energiministeriet anmodede om aktindsigt i en udtalelse (af 18. oktober 1982), som energiministeriet havde indhentet fra Danmarks geologiske Undersøgelse i forbindelse med energiministerens skriftlige besvarelse af spørgsmål nr. S 53 fra et medlem af folketinget.

I skrivelse af 10. november 1982 meddelte energiministeriet B, at udtalelsen fra Danmarks geologiske Undersøgelse i sin helhed vedrørte forhandlinger, som det offentlige førte om løn- og personaleforhold m.v., og derfor var omfattet af offentlighedslovens § 2, stk. 2, nr. 3, der giver hjemmel til at undtage dokumenter af bl.a. denne art fra adgangen til aktindsigt. Energiministeriet fandt på denne baggrund ikke at kunne give aktindsigt med hensyn til den pågældende udtalelse.

I klagen til mig anførte A bl.a., at aktindsigten ikke var begæret som led i debatten om overenskomstforhandlinger eller faglige stridigheder, men med udgangspunkt i offentlighedens interesse i at være bekendt med, i hvilket omfang myndighederne kunne vurdere det materiale, som var en væsentlig del af grundlaget for dansk koncessionspolitik. Han anførte i den forbindelse, at det var en væsentlig offentlig interesse, som måtte stilles over for, at aktindsigt kun kunne afslås, hvor der var nærliggende fare for, at de nævnte interesser ville lide skade af betyding.

I en udtalelse til mig anførte energiministeriet bl.a., at ministeriet ved behandlingen af begæringen om aktindsigt havde lagt vægt på, at der løbende ville være forhandlinger om fastsættelse af kvalifikationstillæg mellem finansministeriet og Dansk Magisterforening for ansatte på Danmarks geologiske Undersøgelse, og at de af Danmarks geologiske Undersøgelses ledelse givne oplysninger ville være af væsentlig betydning for statens forhandlingsposition i disse lønforhandlinger. Energiministeriet anførte videre, at ministeriet ved fortolkningen af § 2, stk. 2, nr. 3, i lov om offentlighed i forvaltningen havde lagt vægt på, at det på s. 47 i den kommenterede udgave af offentlighedsloven anføres, at »bestemmelsen vil endvidere kunne finde anvendelse med hensyn til dokumenter vedrørende forhandlinger, som det offentlige fører om løn- og personaleforhold m.v.«. Energiministeriet anførte i den forbindelse, at ministeriet endvidere havde lagt vægt på den i betænkning nr. 857 om offentlighedslovens revision på s. 259 gengivne justitsministerielle udtalelse, hvoraf det bl.a. fremgik, at bestemmelsen ikke kunne antages kun at give »adgang til at tilgodese det offentliges umiddelbare økonomiske interesser i forbindelse med den eller de forhandlinger, de aktuelle dokumenter vedrører; også det offentliges økonomiske interesser i forbindelse med senere forhandlinger må anses for omfattet af bestemmelsen,« ligesom det fremgik, at dokumenter kunne undtages, »når disse findes, at være af væsentlig betydning for det offentliges forhandlingsposition under senere tilsvarende forhandlinger«.

Energiministeriet anførte - i tilknytning til det af A i klagen til mig oplyste om formålet med begæringen om aktindsigt - at der ved besvarelsen af folketingssspørgsmålet havde været lagt vægt på de lønoverenskomstmæssige forhold, og at Danmarks geologiske Undersøgelses udtalelse var udformet til brug ved en besvarelse ud fra denne forståelse.

På denne baggrund fandt energiministeriet at måtte fastholde den trufne afgørelse.

I skrivelse af 16. december 1982 til energiministeriet anmodede jeg om en supplerende udtalelse efter forud indhentet erklæring fra finansministeriet (Lønnings- og pensionsdepartementet) om, i hvilket omfang dokumentet - eller dele af dokumentet, jfr. offentlighedslovens § 2, stk. 3 - i det foreliggende tilfælde kunne undtages fra aktindsigt. Jeg henviste herved til pkt. 19 i justitsministeriets vejledning af 10. november 1970 om lov om offentlighed i forvaltningen, og jeg bemærkede, at dokumentet efter det oplyste var udleveret til tilidsmændene i Danmarks geologiske Undersøgelse.

I en udtalelse af 24. januar 1983 anførte finansministeriet (Lønnings- og pensionsdepartementet) bl.a., »at det ikke kan udelukkes, at visse afsnit i den nævnte skrivelse kan betyde, at finansministeriet stilles i en svagere position ved kommende overenskomstforhandlinger«. Hvorvidt dette var tilstrækkeligt til at bringe dokumentet ind under undtagelsesbestemmelsen i § 2, stk. 2, nr. 3, i offentlighedsloven, måtte efter finansministeriets opfattelse afgøres af justitsministeriet, under hvis ressortområde loven hører, eller i sidste instans af domstolene.

I en udtalelse af 1. februar 1983 til mig meddelte energiministeriet, at ministeriet fandt, at udtalelsen fra finansministeriet understregede, at der ved afgørelsen af spørgsmålet om aktindsigt var tale om et vanskeligt skøn, men at udtalelsen herudover ikke gav energiministeriet anledning til bemærkninger.

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til A:

»Efter § 1 i lov nr. 280 af 10. juni 1970 om offentlighed i forvaltningen kan enhver forlange at blive gjort bekendt med dokumenter i sager, der er eller har været under behandling i den offentlige forvaltning. Undtagelser fra adgangen til aktindsigt er dog bl.a. fastsat i lovens § 2.

Som nævnt er energiministeriets afgørelse i den foreliggende sag truffet på grundlag af undtagelsesadgangen efter lovens § 2, stk. 2, nr. 3, hvorefter bestemmelsen i lovens § 1 er uanvendelig, hvis adgangen til at blive gjort bekendt med sagens dokumenter findes at burde vige for væsentlige hensyn til »det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed«.

Det, der er anført i energiministeriets skrivelse af 13. december 1982 til mig om den almindelige rækkevidde af undtagelsesbestemmelsen i offentlighedslovens § 2, stk. 2, nr. 3, kan for så vidt ikke give mig anledning til bemærkning.

Adgangen til i et foreliggende tilfælde at gøre undtagelse i medfør af bestemmelserne i offentlighedslovens § 2, stk. 2, forudsætter imidlertid, at den almindelige hovedregel efter lovens § 1 efter et konkret skøn findes at burde vige for »væsentlige hensyn« til de beskyttelsesinteresser, der er nærmere angivet i bestemmelsens nr. 1-4. Anvendelsen af udtrykket »væsentlige hensyn« tilsigter at tilkendegive, at en begæring om aktindsigt kun kan afslås, hvor der efter en sådan konkret vurdering er nærliggende fare for, at de nævnte interesser vil lide skade af betydning. Det følger endvidere udtrykkeligt af bestemmelsen i lovens § 2, stk. 3, at dersom kun en del af et dokument omfattes af bestemmelserne i stk. (1 og) 2, skal den pågældende gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold. Der henvises i det hele til betænkningen om offentlighedslovens revision (Nr. 857/1978), s. 263.

I sin udtalelse af 24. januar 1983 har finansministeriet, lønnings- og pensionsdepartementet, som nævnt i det foregående alene givet udtryk for, »... at det ikke kan udelukkes, at visse afsnit i den nævnte skrivelse kan betyde, at finansministeriet stilles i en svagere position ved kommende overenskomstforhandlinger«. Hertil kommer, at hverken finansministeriet eller energiministeriet i brevvekslingen med mig har taget stilling til, hvilken betydning det kan tillægges for den konkrete vurdering, at dokumentet efter det oplyste er udleveret til tillidsmændene i Danmarks geologiske Undersøgelse, uanset at jeg særligt fremhævede dette forhold i min anmodning om en supplerende udtalelse i skrивelsen af 16. december 1982 til energiministeriet.

På det foreliggende grundlag kan jeg herefter ikke anse det for godtgjort, at det af energiministeriet meddelte afslag på anmodningen om aktindsigt har haft fornøden hjemmel i offentlighedslovens § 2, stk. 2, nr. 3, sammenholdt med § 2, stk. 3.

Jeg har gjort energiministeriet bekendt med min opfattelse og samtidig henstillet til ministeriet at undergive Deres anmodning en fornyet behandling på grundlag af de synspunkter vedrørende anvendelse af undtagelsesbestemmelserne i offentlighedslovens § 2, stk. 2, som jeg har anført ovenfor. Jeg har herved henledt ministeriets opmærksomhed på bestemmelsen i offentlighedslovens § 8, stk. 1, hvorefter spørgsmål om meddelelse af oplysninger afgøres af den myndighed, som i øvrigt har afgørelsen af den pågældende sag.«

I skrivelse af 25. februar 1983 underrettede energiministeriet mig om, at ministeriet efter på ny at have overvejet sagen og efter at have konfereret med finansministeriet havde givet A adgang til at gennemse sagen i ministeriet og herunder udleveret kopi af udtalelsen af 18. oktober 1982 fra Danmarks geologiske Undersøgelse.

Jeg meddelte herefter energiministeriet, at jeg havde taget det oplyste til efterretning.